

Op vakantie met
MIJN DEMENTE MOEDER

‘Blijven we hier nu voorgoed wonen?’

Journaliste Ingrid Spelt ging samen met haar twee zonen (19, 22) en haar moeder (bijna 90) op vakantie naar Kroatië. Gezellig! Ook als je moeder al tien jaar alzheimer heeft? Jazeker! Soms zwaar, maar vooral bijzonder. “Ik glimlach om al die grappige en ontroerende momenten.”

Tekst en foto's Ingrid Spelt | Portretfoto Hadewych Veys

‘O’vermorgen gaan we op vakantie, mam.” Eerder zeg ik het niet. Anders word ik knettergek van het continue vragen wie de kat dan eten geeft. Want vreemd genoeg onthoudt ze dat weer wel. Mijn moeder woont – na twee jaar beneden ons in een mantelzorgproject – inmiddels om de hoek in het verzorgingshuis. Ik probeer haar gerust te stellen: “De verzorgers die jou helpen, zorgen in de vakantie voor Skippy.” Bij het woord ‘verzorgers’ kijkt ze me niet-begrijpend aan. Bij ‘de meiden van de huiskamer’ gaat ook geen belletje rinkelen. “Ze hebben het vaker gedaan, weet je nog”, zeg ik, een lichte irritatie onderdrukkend als het ‘probleem’ voor de zoveelste keer aan bod komt. Ik heb haast en moet nog van alles voor onze vakantie regelen.

Haar koffer pakken we nu alvast in. Ik neem ’m mee naar huis. Preventie. Laat ik hem daar achter, dan hangt de volgende ochtend alles weer in de kast. De avond voor vertrek slaapt mijn moeder bij ons. Voor we naar bed gaan, verf ik haar uitgroei en trek haartjes uit haar kin. Wie doet dit straks bij mij als ik dement ben, schiet elke keer door mijn hoofd bij dit klusje. Mijn zonen? “Jongens, zorg dat ik er later zoals oma netjes bij zit”, heb ik al geroepen. “Mam, dit gaan we echt niet zelf doen, maar als we genoeg verdienen, huren we een schoonheidsspecialiste in”, beloven ze. Ik knip nog wat neusharen bij. Mijn moeder doet zelf de finishing touch: een vleugje lippenstift. En dat kan soms ook de rode marker uit de keukenla zijn, als ik niet oplet. *Long lasting lipstick.*

Vijftien schaartjes

“Waar gaan we eigenlijk heen?” vraagt mijn moeder als we in de taxi stappen. Schiphol. De hele weg kijkt ze uit het raam. Voor we de douane doorgaan, check ik nog een keer haar handtas – met de vakantie van twee jaar geleden in mijn geheugen gegrift. Of mijn moeder haar tas even wilde omkeren. Vijftien schaartjes in alle soorten en maten rolden eruit. Die verontwaardiging, dat ze die niet terugkreeg! Dit keer onderschep ik twee exemplaren. “Mevrouw, wilt ▶

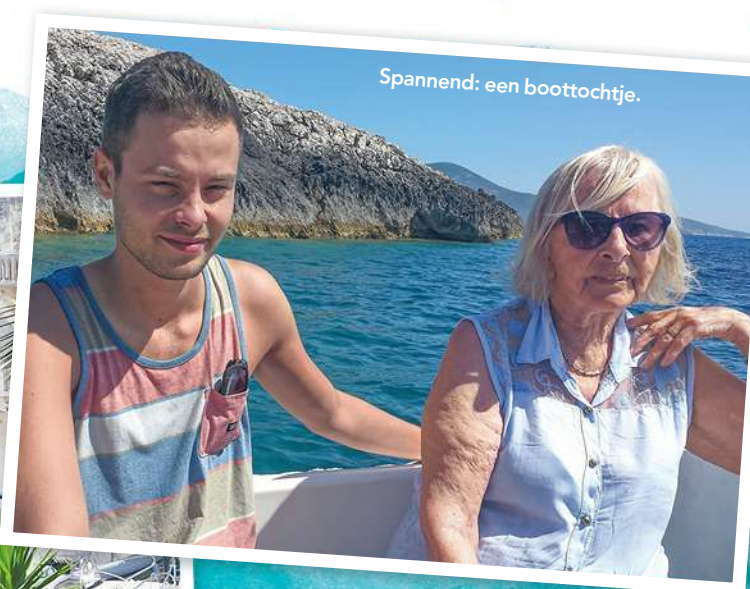
Haar koffer pakken we nu alvast in: preventie.

Ingrids moeder aan het strand, Supetar.

Vakantie: zon, varen, plezier.

Spannend: een boottochtje.

u uw riem en horloge even afdoen”, vraagt een aardige douanier. Ze werpt hem een wantrouwende blik toe. Pas als ze ziet dat haar kleinzonen dit ook doen, is ze er mopperend toe bereid. “Belachelijk”, reageert ze als alles een minuut later weer aan moet. Veiligheid? Dat snapt ze niet.

De vlieg angst van vroeger is verdwenen. Onbevangen als een kind gaat ze het avontuur aan. Dit keer duurt de vlucht maar twee uur. Plasbestendig. De kans dat ze moet, is klein. Leg maar eens uit hoe zo'n wc-deur in een vliegtuig werkt. Moet ik nú binnenstormen of kan het nog wel even, vraag ik me altijd af als ze na 5 minuten nog niet buiten staat. Dit keer – ze kan het niet meer ophouden – spreken we af dat ze de deur niet op slot draait. Ik sta op wacht. “Mocht ze de deur op slot doen, geen nood. Kinderen halen we er ook weleens uit”, zegt de sympathieke stewardess. De daling zet in. Mijn moeder vindt het prachtig. “Zo, dit was een leuk uit-

je. Ben ik op tijd terug voor het eten?” vraagt ze eenmaal geland. De jongens vertellen haar lachend dat we in Split zijn en de veerboot naar 't eiland Brac nemen. “Waar gaan we wonen dan?” We ‘wonen’ in een huis midden in het dorp Supetar. Mijn moeder denkt dat het ons nieuwe permanente thuis wordt. Een beetje krap vindt ze het wel. Haar ‘eigen kamer’ in het verzorgingshuis past er zeker tien keer in, maar die kamer is ze allang vergeten. We delen de slaapkamers in: de jongens samen, ik wil eigenlijk op de bank voor nog een beetje privacy, maar besluit het tweepersoonsbed met mijn moeder te delen. Ze vindt het fijn als ik in de buurt ben. Mijn moeder pakt haar koffer uit. En ook weer in. Alles samen in een kast hangen geeft discussie, want dan zijn die kleren van haar. Tot ik ze voor haar hou en laat zien dat ze er echt niet in past. “Ik word ook een dagje ouder. Kan niet alles meer onthouden hoor”, excuseert ze zich lachend. Een minuut later vis

‘Oma, zal ik je even loslaten? Ga je vanzelf.’

ik ‘haar’ – mijn – jurk uit haar koffer. Mijn kleren laat ik in een open koffer in de hal zitten.

Pannenkoeken en ijs

Elke avond eten we laat in het dorp. Voor de vorm schuiven we een menukaart mijn moeders kant op. “Wat nemen jullie?” vraagt ze onzeker. Ze kijkt de eetkunst af. Neemt wat wij bestellen, begint pas als wij beginnen. Pannenkoeken is het enige wat spontaan in haar opborrelt. En ijs. Haar ogen stralen. Als ze merkt dat wij voor ‘echt’ eten gaan, kiest ze voor de veilige optie: “Zeg jij het maar.” Ze aapt mij na. Na drie van die echte avondmaaltijden staan voor de rest van de vakantie pannenkoeken en ijs op het menu. Tegen middernacht lopen we terug

naar huis over een wat steile weg. Mijn moeder in de geleende rolstoel van het plaatselijke bejaardenhuis krijgen, is een crime. Ze kan nog prima lopen; ook die heuvel op, meent ze. Halverwege, zwaar hijgend, geeft ze zich gewonnen. Jongste duwt haar omhoog in het kader van zijn krachttraining. Oudste toont zich ook van zijn beste kant, en wil haar voortaan wel naar beneden rijden.

“Oma, zal ik je even loslaten? Ga je vanzelf”, lacht hij gekscherend de volgende ochtend als we boodschappen gaan doen. “Nou, als het geen kwaad kan, vind ik het prima”, reageert ze. “Jongens even normaal hè”, roep ik erachteraan. Boodschappen doen is voor mijn moeder een feestje. Naast snoep en koek, vooruit, dan ook nog een paar bananen, gooit ze kattenvoer in het mandje. “Mam, voor welke kat is dat”, vraag ik haar. “Die bij mij woont natuurlijk.” Dat die kat honderden kilometers verderop zit en daar een AH om

de hoek is en je beter souvenirs in je koffer kunt proppen, krijg ik er niet in. “Geeft niks toch, dan heb ik het alvast in huis”, zegt ze. Met de gewenste blikjes kattenvoer op haar schoot gaan we terug richting vakantiehuis. Onderweg ziet ze een fleurige jurk hangen in een etalage. Voor mij. “Koop eens een leuke jurk voor jezelf, die krijg je van mij”, zegt ze lief, een beetje afkeurend naar mijn ‘saaie’ lichtbruine zomerjurk kijkend. Haar lievelingskleur is felblauw. Voor even zijn de rollen weer omgedraaid en verwent ze mij. Zorgt ze voor mij.

Eerst die bh?

’s Nachts schrikt ze elke keer wakker als ik me omdraai in bed, even naar de wc ga of wat te drinken pak. “Waar ga je heen?” komt er angstig uit. Bijna van minuut tot minuut begeleid ik haar. Overdag geef ik haar geduldig instructies. Hoe ze zich moet wassen, aankleden, haren wassen. Moet nu eerst die bh aan en

dan het shirtje of andersom? Elke ochtend vraagt ze waar haar panty-kousjes zijn. De combi ‘mooi weer, blote benen, zomerkleren’ maakt ze niet meer. Door verandering van omgeving raakt ze haar routine kwijt. Wat ze dan wel weer onthoudt, is dat de wc-bril in het huisje nog steeds niet gemaakt is. Schoonmaken, ook zoiets. Dat verleert ze nooit. “Heb ik de tafel al schoongemaakt, Ingrid?” Ja, na zes poetsbeurten is er geen bacterie meer op te vinden. Elke ochtend en avond vraagt mijn moeder wanneer we weer teruggaan. Vanaf dag één. Want we zitten hier nu ‘al maanden’. Tien dagen vakantie maakt haar voor het eerst onrustig. Ze geniet van de excursies, het strand, uit eten gaan, haar kleinzonen, maar mist haar veilige haven. Vorig jaar kreeg ze niet genoeg van het dansen en flirten met de Turkse obers. Geen avond sloeg ze over. Tot diep in de nacht leerde ze hun stijldansen. Mijn moeder wilde ▶

Uitzicht op Supetar.

Oudste kleinzoon rijdt oma naar beneden.

Op de boot tussen Brac en Split.

Wilt u meer lezen over dementie?
Lees dan het artikel www.plusonline.nl/dementie of bezoek onze special www.plusonline.nl/hersenen

Je denkt toch niet dat zij een zwemvest aantrekt!

helemaal niet naar huis. Sterker, we konden er wel gaan wonen! Nu is ze stiller. Ze vindt het fijn om samen te zijn, maar wat we nu precies op Brac doen dringt niet echt tot haar door. Verdrietig word ik er niet van. Ik glimlach om al die mooie, grappige en ontroerende momenten.

Veilig aan boord

“Blijven we hier nu voorgoed wonen?” Nog een paar daagjes en dan gaan we naar huis, laat ik mijn moeder weten. Waar dat is, weet ze niet, toch haalt ze opgelucht adem. Maar eerst hebben we nog een leuke excursie in petto: een dagje varen met een speedboot, inclusief schipper.

Andere eilanden bekijken en zee-grotten bezichtigen. Leuk, maar mijn moeder maakt zich zorgen over haar thuiskomst. Want: hoe gaan we in godsnaam al die meubels, tv en koelkast meekrijgen?

De speedbootexcursie is het hoogtepunt van de vakantie. Mijn zonen verklaren me voor gek dat ik dát met oma ga doen. Allereerst: hoe komt ze in die boot, en: ze kan niet meer zwemmen. Ik zie geen beren op de weg, de eigenaren van de boot ook niet. Die zien het geld al rollen maar maken het waar. Mijn moeder komt veilig aan boord en krijgt een ereplekje naast de schipper. Ze is in haar nopjes. Mijn zonen ontspannen zichtbaar. Nog maar één probleem te overwinnen: hoe krijgen we haar in een zwemvest? Want ze kan zwemmen, meent ze. Je denkt toch zeker niet dat zij als enige van die hele boot, tien man, een zwemvest aantrekt? Zin in gekibbel heb ik niet. Mijn hersens draaien op volle

toeren. Maakt het verschil of ze met een snelheid van soms zestig kilometer per uur met of zonder zwemvest de boot uit vliegt? In beide gevallen overleeft ze het niet, concludeer ik. Ze geniet met volle teugen. 's Avonds moet ik het nog wel een keer horen: zij kan écht wel zwemmen.

Laatste keer?

“Wanneer gaan we nou op vakantie?” vraagt mijn moeder. Ehm, we zijn net een dag terug uit Kroatië. “O, was het leuk?” vervolgt ze ontwapenend. Ja, het was heel leuk. En dat herinnert me eraan dat ik snel een fotoboek moet maken. Zónder herinnert ze zich niets, mét weet ze dat vakantie staat voor reuring, uit eten gaan, dansen, strand, zon, varen, plezier. ‘Dit was de laatste vakantie met oma samen’, heb ik vaker gezegd. Het is bijzonder, superleuk, maar soms ook zwaar. Toch zwicht ik steeds weer. Was dit écht onze laatste? Nah, een midweekje aan de Noord-Hollandse kust dan! ■

Pannenkoeken en ijs!

Speedbootjes wachtend op klandizie.